

Församlingsinstruktion

ÖSTERÅKERS PASTORAT
2022–2025

Församlingsinstruktion Svenska kyrkan Österåker

Församlingsinstruktionen är pastoratets styrdokument och innefattar ett pastoralt program samt några specifika mål för de närmaste fyra åren. Dessa mål relaterar till den omvärld Svenska kyrkan Österåker verkar i. I dokumentet finns grundläggande värderingar och teologi som ska genomsyra våra prioriteringar och strategiska vägval. Bilagt finns:

1) Barnkonsekvensanalys, 2) Checklista samt 3) Handlingsplan för lärande och undervisning.

Vision

Kyrkan mellan land och hav – tillsammans växer vi i tro, hopp och kärlek.

Omvärld – region och kommun

Landyta	ca 50%	Registrerade företag	6 000
Vattenyta	ca 50%	Föreningar	150
Sjöar	75	Förskolor	41
Öar	1 100	Grundskolor	19
Invånare i kommunen	47 000	Gymnaseskolor	2
varav i tätorten Åkersberga	35 000	Särskilda boenden ¹	9
Befolkning år 2040	70-75 000	Medelålder	40,6

Österåkers pastorat innefattar hela Österåkers kommun. Naturen på land och i skärgården är kommunens stora tillgång. Dessutom finns Stockholm på nära håll. Sommartid fördubblas befolkningen främst i skärgårdsmiljöerna.

Kommunen och kriminalvården är de största lokala arbetsgivarna. Mer än hälften av de som arbetar pendlar ut ur kommunen, även många skolelever pendlar till kringliggande kommuner. 93,5 % bor i mindre bostadsområden och tätorten Åkersberga som är knutpunkt för kommunala kommunikationer.

I kommunens översiktsplan räknar man med utbyggnad av bostadsområden längs Roslagsbanan mellan Rydbo och Åkersberga, vid Roslags-Kulla kyrka och på Ljusterö. Befolkningen beräknas öka med cirka 3000 invånare under de nästkommande fyra åren.

Både nuvarande befolkning och nyinflyttade består till stor del av barnfamiljer.

Österåkers kommun är sedan 2010 finskt förvaltningsområde, vilket medför att invånare i kommunen har rätt att använda finska i sina kontakter med kommunen.

¹ Norrgårdshöjden, Kantarellvägen, Muskötvägen, Smedby, Solskiftet, Enebacken, Vårdbo, Görjansängen, Täljöviken/Villa Näs

Omvärld – pastoratet

Pastoratet förvaltar fem kyrkor², varav två är medeltida. Pastoratet förvaltar även fyra församlingshem³ samt Åkersberga kyrkliga centrum.

Svenska kyrkan Österåker har ansvar för begravningsverksamheten inom kommunen enligt begravningslagen⁴. För detta ändamål finns fyra kyrkogårdar och en begravningsplats.

Övriga kyrkor/kristna trossamfund i kommunen är Mariakyrkan, Säbykyrkan, Bergakyrkan och Emmauskyrkan⁵.

Svenska kyrkan Österåker har nära koppling till församlingar i Tanzania och Kina.

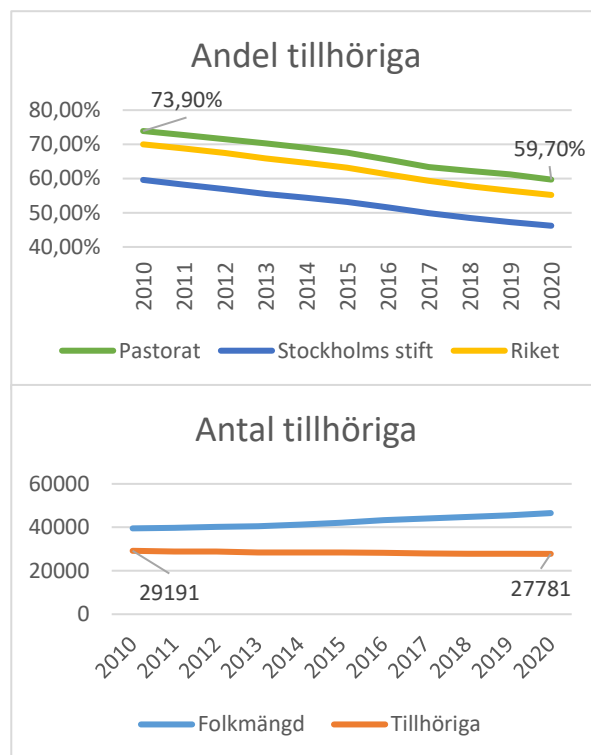
Organisation och ansvarsfördelning mellan pastorat och församling

Svenska kyrkan Österåker är en episkopal kyrka som ingår i Stockholms stift samt är upptaget i Roslags kontrakt⁶. Sedan 2018 utgör Österåker-Östra Ryds och Ljusterö-Kullas församlingar ett pastorat.

I pastoratet finns ett 50-tal tjänster inrättade för att utföra den grundläggande uppgiften.

I Ljusterö-Kulla församling leds det lokala arbetet av församlingsherden. I församlingen finns också ytterligare en halvtids prästtjänst. Församlingen innefattar två kyrkor; Ljusterö kyrka och Roslags-Kulla kyrka, en av Sveriges äldst bevarade korsarmskyrkor som ligger på fastlandet. Här finns ett aktivt samarbete med många lokala frivilligorganisationer och föreningar. Sommartid ökar församlingen väsentligt enligt vistelseprincipen.

I Österåker-Östra Ryds församling leds arbetet av kyrkoherden. I församlingen finns ytterligare sex prästtjänster, fyra på heltid, två på deltid. Gudstjänster firas främst i Åkersberga kyrka. Östra Ryds och Österåkers kyrka används främst vid högtider, kyrkliga handlingar samt konserter. Pastoratets kommunalt anknutna familjerådgivning är förlagd till Åkersberga kyrkliga centrum, där även samtalsakuten finns.

² Östra Ryd, Åkersberga, Österåker, Roslags-Kulla och Ljusterö

³ Vasagården, Österåkers prästgård, Roslags-Kulla församlingshem och Ljusterö prästgård

⁴ Begravningslagen (1990:1144)

⁵ Katolska kyrkan, Equmeniakyrkan (tidigare Missionsförbundet), en pingstförsamling knuten till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm och en evangelisk reformert församling.

⁶ Kontraktets församlingar verkar i Täby, Vaxholms, Vallentuna samt Österåkers kommun.

Huvudgudstjänster firas varje söndag i båda församlingarna med undantag av några sammanslagna huvudgudstjänster per år. Undervisning av konfirmander sker pastoratsgemensamt. Körer, orkester och annan musikundervisning sker lokalt i församlingarna såsom flertalet barn- och ungdomsverksamheter.

Svenska kyrkan Österåker bedriver regelbundet finsk församlingsverksamhet med bl.a. gudstjänster och samtalsgrupp. Det finns även ett kontraktssamarbete i Service in English. Det internationella arbetet samt hållbarhetsarbetet leds av pastoratsgemensamma grupper.

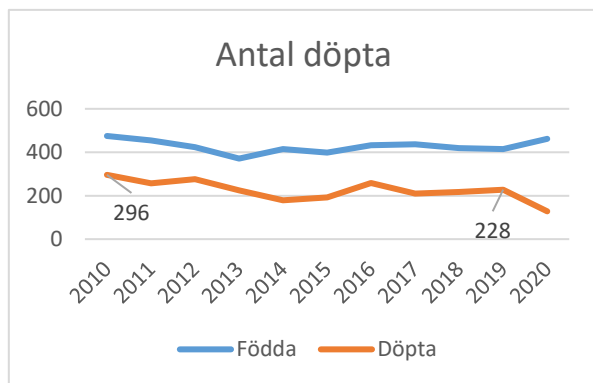
Analys

Svenska kyrkan Österåker är en kyrka som omfattar både land och hav. Med de stora natur- och kulturvärden som finns inom pastoratet blir förhållandet till skapelsen och ansvaret för miljön centralt. Vi vill med ekoteologi i ryggen och framtida generationer i sikte driva hållbar utveckling framåt.

Förutsättningarna inom pastoratet skiljer sig åt. I Ljusterö-Kulla finns nära kontakter med både församlingsbor och föreningsliv. I det lilla sammanhanget finns ett arbetslag som kan anpassa sig snabbt vid förändringar men som har svårt att räcka till när befolkningen ökar. I det stora sammanhanget finns mer resurser men det kräver striktare struktur och mer långsiktig planering, vilket gör att förändringar tar längre tid att genomföra. Vi vill lära av varandra. ”När ni kommer samman har var och en något att bidra med.”⁷

Vi ser en utmaning i att nå ut till de många nyinflyttade, såväl yngre människor som barnfamiljer. Vi vill möta önskemålet om att vara en öppen kyrka. Vi vill fungera som kyrkan ”mitt i byn” även där våra kyrkorum är långt borta.

Då vi är en kommun med hög inflyttning ser vi en medlemsprognos som, jämförelsevis med riket, är stabil i antal medlemmar (även om andelen sjunker). Dock ser vi

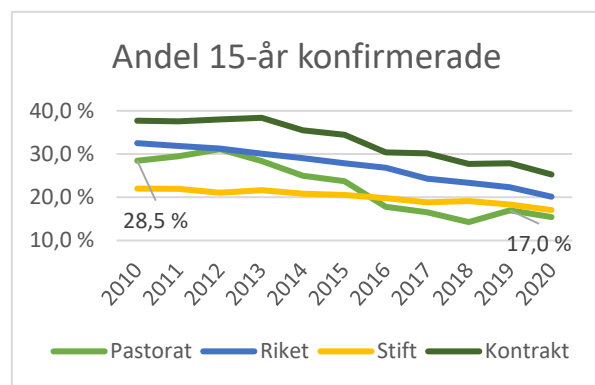

dalande statistik i

både antal och andel

döpta och konfirmerade.

De flesta av kyrkans medlemmar finns i den gula gruppen vars kontakt med kyrkan är svagare och vi behöver lägga mer energi och fokus på dialog med dessa för att lyssna in deras behov och motivera dem att

⁷ 1 Korinterbrevet 14:26

stanna kvar som medlemmar och knyta dem närmre församlingen. *Närvaro* och *relevans* är viktiga nyckelord för att motivera till fortsatt medlemskap men också för att tilltala nya medlemmar.

Kyrkan är bärare av ett stort kulturarv som manifesterar sig i våra gamla kyrkobyggnader; var och en knuten till sin bygd och historia. Vi ser en möjlighet att genom vår belägenhet i en traditionsrik bygd stärka lokala samarbeten där vi tror att det finns både en nyfikenhet och ett förtroende för vår organisation. Det finns också en förväntan på kyrkan som välgörare som vi inte bör ta för given utan fortsätta med de goda gärningar vi gör och belysa dem utåt.

Knutpunkten för kommunikationer gör lokaliseringen av Åkersberga kyrkliga centrum gynnsam inför framtiden. Man behöver möta barnens behov av en mer kreativ miljö samt göra lokalerna bättre anpassade för både dagens och framtidens verksamheter.

Pastoralt program

Svenska kyrkan Österåker finns mellan land och hav och är en förbindelse mellan jord och himmel. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro. I församlingarna förvaltas och fördjupas en kristen gemenskap, vilket ger förutsättningar till att Guds rike utbredds och skapelsen återupprättas.

Genom att bedja, lära, tjäna och sprida ska vi uträtta vårt grunduppdrag. Alla har tillsammans ansvaret för att denna, församlingens grundläggande uppgift, blir utförd.

Gudstjänst och kyrkliga handlingar

Vår första och främsta anledning som kyrka återfinns i gudstjänsten. Där möter oss den heliga Treenigheten genom Ordet och sakramenten. Genom liturgi och musik öppnas olika vägar till delaktighet.

I våra kyrkliga handlingar ser vi att en växande del av församlingen är ovana gudstjänstbesökare och många är icke tillhöriga. Samma sak gäller de som följer med exempelvis körsångare eller konfirmand i gudstjänst. Här finns möjlighet att ge känslomässig erfarenhet av Guds konkreta tilltal: ”Jag har kallat dig vid ditt namn, du är min”⁸. Vi kan likt Paulus erbjuda en tolkning av den längtan efter andlighet som i Athen fick ett altare helgat ”Åt en okänd gud”⁹.

⁸ Jes 43:1 (1917 års översättning)

⁹ Apg 17:23

Förberedelser och genomförande av samtliga kyrkliga handlingar ska vara både själavårdande och missionerande. Pastoratet ska ha en generös hållning när icke församlingsbor vill låta döpa, gifta sig eller begravas.

- Vi ska möta barnens behov av plats i både kyrkorum och gudstjänst bland annat genom gudstjänster för stora och små och barnkörverksamhet.
- Vi ska följa kyrkohandboken men låta lokal tradition och gemenskap ta sig uttryck i gudstjänst. Kyrkorummets karaktär ska vara en viktig faktor.
- Gudstjänster ska fortsatt firas, förutom på svenska, även på finska och engelska.
- Vi ska låta dopet vara prioriterad verksamhet och tillsammans ska vi hitta nya vägar att nå ut, genomföra och följa upp dopet.

Undervisning

”Svenska kyrkans förutsättningar att bedriva undervisning har förändrats över tid men för en folkkyrka är uppdraget det samma: evangelium åt alla.”¹⁰ Pastoratets undervisning ska ge människor verktyg och möjligheter att se på sina liv – den lilla berättelsen – i ljuset av den stora berättelsen, evangeliet. Mångfald i tankar och synsätt är en rik källa att ösa ur och är i mångt grundläggande för en kristen livstolkning.

Det blir viktigt att erbjuda olika undervisningsspråk så att lärande kan ske likt konsten i bildspråk, symboler, metaforer och musik. För att kunna dela berättelser och fördjupa den kristna gemenskapen behövs mötesplatser för erfarenhetsutbyte och samtal om tro.

- Vi ska upprätthålla de lärande grupper vi redan har samt utveckla och skapa nya växtplatser för vuxna. Vi ska uppmuntra medlemmars aktiva engagemang och delaktighet i församlingsbygget genom att utveckla arbetet med volontärer.
- Konfirmandarbetet och fördjupning för ungdomar ska fortsätta vara en prioriterad verksamhet i pastoratet.

Diakoni

Tjänandets aspekt av den grundläggande uppgiften inspireras av Jesus sätt att möta människor. Han mötte människor i ögonhöjd, i deras vardag. Han såg individen. En del fick särskilda uppdrag. Han gick tillsammans med människorna, bekräftade tron där den kom till uttryck och såg försonande på misslyckanden. Att ta efter Jesus förhållningssätt i mötet med medmänniskan är en viktig diakonal uppgift som ger kraft.

¹⁰ ”och lär dem...” ett biskopsbrev om lärande och undervisning 2021

- Vi ska tjäna församlingen genom att upprätthålla och utveckla Familjerådgivningen och Samtalskuten.
- Vi ska utveckla relationer och samarbete med andra samhällsaktörer. Vi ska låta vår kompetens bli känd och tagen i anspråk i andra sammanhang än våra egna.

Mission

Uppdraget att *sprida* budskapet om Jesus Kristus gäller i alla tider. Österåkers pastorat är en del av den världsvida kyrkan och genom kontakter med kristna ute i världen blir samhörigheten fattbar.

Mission behövs också på hemmaplan när kunskapen om och i kristen tro sjunker¹¹. Många församlingsbor ser inte kyrkan som en lika naturlig del av vardagen som förr.

Genom vår musikverksamhet kan vi verka missionerande på ett världsligt språk.

Vi kan sprida det kristna budskapet genom digitala medier till de som fysiskt inte kommer till våra kyrkorum. I sociala medier finns möjlighet att väcka intresse och ge ny kunskap.

Mission är också att ständigt arbeta för och ta beslut i linje med skapelsens återupprättande.

- Vi ska fortsätta stödja ACT:s internationella arbete genom kollektor samt bibehålla den nivå av budgeterade medel som internationella gruppen har till sitt förfogande att använda till riktade insatser.
- Vi ska införliva hållbar utveckling i all vår verksamhet för att kunna agera klokt inför Guds skapelse, bland annat genom Svenska kyrkans miljödiplomering.
- Vi ska verka för en levande musikverksamhet med både bredd och spets samt utveckla utbudet i sociala medier.

Särskilda satsningar

- Våra två församlingar ska tillsammans bli ”Svenska kyrkan Österåker – Kyrkan mellan land och hav” med fördjupad samplanering och bättre utvecklade rutiner, samtidigt som de två församlingarnas särart respekteras och bevaras.
- Vi ska genomföra ombyggnationen av Åkersberga kyrkliga centrum så att vår verksamhet får fungerande och ändamålsenliga lokaler både inomhus och utomhus.

¹¹ ”och lär dem...” ett biskopsbrev om lärande och undervisning 2021